

FODOR PÁL

**MAGYARSÁG ÉS
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNY**

Beszédek, esszék, interjúk, megemlékezések, vallomások

(2011–2020)

Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Budapest, 2020

A kötet a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával jelent meg.

© Fodor Pál, 2020

© Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020

ISBN 978-963-416-204-9

Borítókép: Szakács Imre: Szent Erzsébet.

A borítókép fotóját Fodor Gergely,
a szerző arcképét Hámori Péter készítette.

A fejezetkezdő oldalakon elhelyezett képek forrása: Hortus deliciarum
(fakszimile, 1870), VIII. tábl.

Kiadja a Bölcsészettudományi Kutatóközpont

Felelős kiadó: Fodor Pál

Nyomdai előkészítés:

BTK Történettudományi Intézet tudományos információs témacsoport

Vezető: Kovács Éva

Borító, tipográfia: Horváth Imre

Készült a Prime Rate Kft. nyomdájában

Felelős vezető: dr. Tomcsányi Péter

Tartalom

Az olvasóhoz	7
--------------------	---

BESZÉDEK, ESSZÉK

A Bölcsészettudományi Kutatóközponttól, a bölcsészetről és a történettudományról (2012)	13
A doni katasztrófa emlékezete (2013)	17
Magyar őstörténet: tudomány és hagyományörzés (2013).....	21
A magyar–olasz művelődéstörténeti kapcsolatok kutatása (2013)	24
Magyarság és törökség, Szulejmán és Szigetvár (2013)	27
Eötvös József és kora (2013)	30
Az utolsó békeév: 1913 (2013)	33
Székesfehérvár évszázadai (2013)	38
„Aki embert öl, az egyúttal Istenre emel kezét” – A 2014. évi holokauszt emléknap és emlékév (2014)	41
A magyar–horvát történészkapcsolatok újjáépítése (2014)	44
Werbőczy, az államépítő és a politikus (2014)	46
Fehérvár az Árpád-korban (2014)	54
A „valódi” Zrínyi Miklós (halálának 350. évfordulóján) (2014)	57
Egy magyar őstörténeti könyvsorozat elé (2014)	60
Szent Márton és Európa (2015)	62
A szólásszabadság, az MTA és a médiatörténet kutatása (2015)	65
Az oszmánok és vazallusaik (2015)	68
A gallipoli csata: magyarok és törökök az első világháborúban (2015)	73
Hogy vigyázzunk Bartók Bélára... (2015)	76
A magyar vidékkutatás újraindítása (2015)	79
Rómer Flóris (születésének 200. évfordulóján) (2015)	82
Mindszenty József – egy életrajz megszületése: Balogh Margit könyvéről (2015) ..	85
Gulag-Gupvi: A szovjet fogság Európában (2015)	87
Magyar–spanyol történészkapcsolatok és a Habsburg Monarchia kutatása (2015)	90
1956 értelme (2016)	93
Szigetvár 1566. évi ostroma – Közép-Európa sorsa (2016)	97
A Szent Korona jelentősége – a bölcsészet haszna (2016)	101
Kell-e nekünk Kodály Zoltán? (2017)	105
A globális és a lokális egyensúlya (2017)	112
A Néprajztudományi Intézettről és a néprajztudományról (2017)	115
Az osztrák–magyar kiegyezés (2017)	118
Bölcsészet – „a tanácstalanság megjelenési formája”, avagy tudomány, identitás, orszáгимázs, versenyképesség? (2018)	122

Menekülés és migráció az első világháború után (2018)	129
Mátyás király és a fiatalok (2019)	131
A Trianonhoz vezető út és a Magyarországi Tanácsköztársaság (2019)	133
„Nem mítoszokat akarunk építeni!” – A magyar–lengyel történezhkapcsolatokról (2019)	136
Népvándorlaskor és magyar őstörténet (2019)	139
„Soha ne feledjük őket, a szigeti helytállókat!” – Ünnepi beszéd Szigetvár főterén, 2016. szeptember 6-án	142
„Az a jó magyar hazafi, aki a legjobb minőségben végzi el a Teremtőtől rámért feladatát” – Ünnepi beszéd Szentendre főterén, 2017. március 15-én	146

INTERJÚK

Az Oszmán Birodalom a törökség „tagadása” volt (2011)	155
A bölcsészet öntudatosává tesz (2014)	165
Rafinéria, praktika, szerelem: Szulejmán szultán felesége, Hürrem (2015)	167
Nincs szükség a vallások kritikájára (2015)	171
A keresztes szolidaritás alkonya (2016)	173
„Meggyőződésem, hogy nincs kétféle történetírás” (2016)	191
„A magyar nem hagyja, hogy megverjék” (2016)	198
Magyarország a törökökkel szemben (2016)	201
Szulejmántól Trianonig (2017)	205
Elveszett csatatér (2018)	209
Jöttek a törökök (2018)	214
Mohács következményei, a történész tisztessége és a „finnugor–török vita” (2019)	217
„Még ha hazaárulóvá nyilvánítanak is” – A mohácsi csatatérkutatás szenciációról (2019)	221

TÖRTÉNÉSZEKRŐL, BARÁTOKRÓL

Hoppál Mihály köszöntése (2012)	229
Katona Tamás (1932–2013) ravatalánál (2013)	235
R. Várkonyi Ágnes (1928–2014) (2015)	238
Szentpéteri József köszöntése (2015)	241
Hommage à Jakó Zsigmond (2016)	243
Jakó Zsigmondról és hagyatékáról (2017)	246
Fekete Lajos (1891–1969) (2019)	250
Fénnyel átszótt festészet – Szakács Imre „képíró” (2010–2012)	252

VALLOMÁSOK

A Március 15-e Kör (2011–2012)	259
Az én hőszám: apám ezeréves nemzedéke (2011)	262
Három nemzedék – hét rendszer (2016)	264
Régi karácsonyaim (2016)	267